

ABSTRACT

European Politics and the Latest Constitution: Fly or Fail

Kulkumut Singhara Na Ayudhaya

This article talks about background, content, highlight and current status of the latest European Constitution, including reaction from the member countries.

The former French President Mr. Valéry Giscard was the Chairman of the Convention for the future of Europe so as to inquire a draft of the Constitution for the European Union on June 18, 2004

This 485 - page constitution consists of 3 parts, namely preamble, content and final Act. The constitution encompassed several advantages such as its legal status as a treaty and a decision-making process change from qualified majority voting to double majority voting

There were 13 ratifying nations in August 2005. Nevertheless, people in some countries did not accept this EU Constitution. The example was that France and Netherlands rejected the EU Constitution in referendums, causing a delay for referendums in other 7 European nations. Thus, this situation could indicate that European people may be still not ready for the EU expansion and integration.

Reactions among the member countries were different and analysts predict various possible ends.

However, most of the European still value the importance of the EU integration and are proud to be a part of the EU.

การเมืองยุโรป และธรรมนูญฉบับล่าสุด : ล้ม หรือ ลุก?

กุลกฤษ ลิขิตรา ณ อยุธยา

ภูมิหลัง

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2545 สหภาพยุโรปได้จัดการประชุม Convention for the Future of Europe เพื่อพิจารณาร่างธรรมนูญยุโรป (European Constitution) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีนาย Valéry Giscard d'Estaing อดีตประธานาธิบดีฝรั่งเศสเป็นประธาน ต่อมาในวันที่ 18 มิถุนายน 2547 ที่ประชุมคณะมนตรียุโรประดับผู้นำมีมติรับร่างธรรมนูญยุโรป ที่กรุงบรัสเซลส์ ล่าสุด เมื่อวันที่ 29 ต.ค. 2547 ผู้นำประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทั้ง 25 ประเทศ ลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยธรรมนูญยุโรป (Treaty Establishing a Constitution for Europe) ณ กรุงโรม โดยธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้เมื่อประเทศสมาชิกทั้ง 25 ประเทศ ให้สัตยาบันรับรองโดยผ่านขั้นตอนของรัฐสภาหรือจัดให้มีการลงประชามติ ภายใน 2 ปี นับจากวันลงนาม ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2549

เนื้อหาของธรรมนูญยุโรป

ธรรมนูญยุโรปฉบับภาษาอังกฤษมีเนื้อหารวม 485 หน้า ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ บทนำ ตัวบท และพิธิสารแนบท้าย โดยในบทนำ (Preamble) กล่าวถึงความผูกพันทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิก ให้

บรรยายในการสัมมนาเชิงวิชาการประจำปี 2548 ของศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง *ความเคลื่อนไหวของสหภาพยุโรป 1 ปีหลังการขยายสมาชิกปี 2004* เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2548

วารสารยุโรปศึกษา

ความสำคัญเรื่องค่านิยมร่วม เช่น ประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และสิทธิมนุษยชน และแสดงเจตนารมณ์ของการบูรณาการและความร่วมมือระหว่างกัน

ส่วนที่สองคือ ตัวบท ประกอบด้วย 4 หัวข้อหลัก ได้แก่

1.) หลักการ วัตถุประสงค์ และกฎระเบียบต่าง ๆ – กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ นิยามและวัตถุประสงค์ของสหภาพยุโรป สิทธิขั้นพื้นฐานและสัญญาของประชาชนในสหภาพยุโรป และขอบเขตอำนาจของสหภาพยุโรป

2.) กฎบัตรยุโรปว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน – กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ ศักดิ์ศรีและเสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสิทธิของประชากร

3.) นโยบายและการทำงานของสหภาพยุโรป – กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ การไม่เลือกปฏิบัติและความเป็นประชากร นโยบายภายในและการปฏิบัติ การติดต่อกับประเทศและดินแดนโพ้นทะเล นโยบายต่างประเทศและการปฏิบัติ

4.) ข้อบัญญัติสุดท้าย – กล่าวถึงขั้นตอนในการบังคับใช้ การแก้ไข และการยกเลิกธรรมนูญฯ

ส่วนสุดท้ายคือ พิธีสารแนบท้าย (Final Act) เป็นส่วนที่รวบรวมแถลงการณ์เกี่ยวกับข้อบทต่าง ๆ ในธรรมนูญยุโรป แถลงการณ์เกี่ยวกับการขยายสมาชิกภาพ ครั้งที่ 5 และแถลงการณ์ของประเทศสมาชิก

ประเด็นสำคัญของธรรมนูญยุโรป

ประเด็นหรือ highlight สำคัญของธรรมนูญยุโรปที่ควรกล่าวถึง มีดังนี้

1.) ธรรมนูญยุโรปมีสถานะทางกฎหมายเป็นสนธิสัญญา จัดทำขึ้นเพื่อให้แทนสนธิสัญญาต่างๆ ที่ก่อตั้งสหภาพยุโรป ทำให้มี "สหภาพยุโรป" เพียงหนึ่ง

เดียว แทนที่ "ประชาคมยุโรปและสหภาพยุโรป" ซึ่งเดิมมักปรากฏคู่กัน และทำให้
เสาหลัก 3 ประการของสหภาพยุโรปรวมเข้าด้วยกัน

2.) ธรรมนูญยุโรปจะช่วยปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีความโปร่งใส
และเป็นประชาธิปไตย โดยส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ในสหภาพยุโรป ทั้งคณะ
กรรมาธิการยุโรป สภายุโรป และคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป มีบทบาทและ
ความสำคัญเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังช่วยปฏิรูปโครงสร้างการบริหารงานภายใน
ของสหภาพยุโรปให้สอดคล้องกับจำนวนสมาชิกของสหภาพยุโรปที่เพิ่มมากขึ้น

3.) ตามระบบใหม่ของธรรมนูญยุโรป สหภาพยุโรปจะเปลี่ยนกระบวนการ
การตัดสินใจจาก Qualified majority voting เป็น Double majority voting กล่าว
คือ มติที่ผ่านจะต้องมาจากคะแนนเสียงร้อยละ 55 ของประเทศสมาชิก และร้อยละ
65 ของจำนวนประชากร ทำให้การตัดสินใจในแต่ละครั้งสะท้อนถึงเสียงของ
ชาวยุโรปอย่างแท้จริง

4.) ในด้านการบริหารงาน จะมีการเปลี่ยนระบบการหมุนเวียนตำแหน่ง
ประธานสหภาพยุโรป จากการหมุนเวียนตำแหน่งทุก 6 เดือนอย่างเช่นในปัจจุบัน
เป็นการหมุนเวียนตำแหน่งทุก 2 ปีครึ่ง นอกจากนี้ จะมีการแต่งตั้งตำแหน่งรัฐ
มนตรีต่างประเทศของสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นอีก 1 ตำแหน่งทำให้สหภาพยุโรปมี
นโยบายต่างประเทศที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น

5.) ในภาพรวม ธรรมนูญยุโรปจะเน้นการบูรณาการทั้งเชิงนโยบายและ
การขยายสมาชิกภาพ สนับสนุนให้สหภาพยุโรปขยายสมาชิกภาพเพื่อความเข้ม
แข็งทางเศรษฐกิจและสังคม

6.) นอกจากนี้ ยังช่วยปรับปรุงความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่าง
ประเทศสมาชิก โดยเฉพาะด้านความยุติธรรมและกิจการภายในเพื่อให้มีความ

ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ทำให้ประเทศสมาชิกสามารถมีความร่วมมือระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

สถานะล่าสุด

จนถึงเดือน สิงหาคม 2548 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่ให้สัตยาบันรับรองธรรมนูญยุโรปแล้วมี 13 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย ไชปรัส เยอรมนี กรีซ ฮังการี อิตาลี ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลตา สโลวาเกีย และสเปน ส่วนประเทศสมาชิกที่คัดค้านธรรมนูญยุโรป (ด้วยการลงประชามติ) มี 2 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ทั้งนี้ ยังมีประเทศสมาชิกที่รอการลงประชามติ / ให้รัฐสภารับรอง อีก 3 ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม เอสโตเนีย และฟินแลนด์ และมี 7 ประเทศ ที่เลื่อนการลงประชามติออกไปอย่างไม่มีกำหนด ได้แก่ เช็ก เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ โปแลนด์ โปรตุเกส สวีเดน และอังกฤษ

ผลการลงประชามติในฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์

เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2548 ชาวฝรั่งเศสร้อยละ 70 มาใช้สิทธิลงประชามติ และออกเสียงไม่รับรองธรรมนูญยุโรป ถึงร้อยละ 56 ในขณะที่ร้อยละ 44 ให้การรับรองธรรมนูญดังกล่าว จากการวิเคราะห์ของนักวิเคราะห์ต่างประเทศ เชื่อว่า สาเหตุที่ชาวฝรั่งเศสส่วนใหญ่ลงคะแนนเสียงคัดค้านธรรมนูญยุโรป เนื่องจากยังไม่เข้าใจและไม่ได้ศึกษาแก่นสารของธรรมนูญยุโรปอย่างถ่องแท้ กอปรกับไม่พอใจปัญหาการว่างงานในฝรั่งเศสที่สูงถึงร้อยละ 10.2 นอกจากนี้ ผลการลงคะแนนดังกล่าวยังเป็นการส่งสัญญาณทางการเมืองแก่ผู้นำของฝรั่งเศสถึงความไม่พอใจและการเสื่อมความนิยมในรัฐบาลอีกด้วย

เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2548 ชาวเนเธอร์แลนด์ร้อยละ 62 มาใช้สิทธิลงประชามติ โดยประชาชนร้อยละ 61.6 ไม่รับรองธรรมนูญยุโรป ในขณะที่ร้อยละ 38.4 ให้การรับรองธรรมนูญดังกล่าว คาดว่าสาเหตุมาจากการที่ประชาชนชาวต่างชาติไม่พอใจเรื่องการเงินที่เนเธอร์แลนด์หันมาใช้เงินยูโร การที่สหภาพยุโรปขยายสมาชิกภาพกับตุรกี ตลอดจนคุณค่าสมาชิกและค่าบำรุงสหภาพยุโรปที่สูงมาก นอกจากนี้ ชาวต่างชาติยังเกรงว่าเนเธอร์แลนด์จะสูญเสียอำนาจอธิปไตยให้สหภาพยุโรปมากเกินไป ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อนโยบายทางการเมืองแบบเสรีนิยมของประเทศ ทั้งนี้ นักวิเคราะห์ต่างประเทศเห็นว่า การลงคะแนนเสียงคัดค้านธรรมนูญยุโรปยังสะท้อนถึงความไม่พอใจในรัฐบาลของนาย Jan Peter Balkenende อีกด้วย

ผลกระทบจากการลงประชามติไม่รับรองธรรมนูญยุโรป

ผลการลงประชามติในฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์สร้างความผิดหวังให้ผู้นำของสหภาพยุโรปเป็นอย่างมาก โดยนาย Jose Barroso ประธานคณะกรรมการยุโรป นาย Jean-Claude Juncker นายกรัฐมนตรีลักเซมเบิร์กและประธานคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (ในขณะนั้น) และนาย Josep Borrelli ประธานสภายุโรป ได้ออกแถลงการณ์ร่วม แสดงความผิดหวังแต่ยอมรับการตัดสินใจดังกล่าว โดยชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรปทั้งหมด และมีหลายประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว อีกทั้งยังมีประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่จะต้องตัดสินใจเรื่องนี้อีก ซึ่งยุโรปต้องเคารพสิทธิของประเทศเหล่านี้ด้วย

ผลการลงประชามติดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการให้สัตยาบันในประเทศสมาชิกอื่น ๆ กล่าวคือ ทำให้ประเทศสมาชิก 7 ประเทศ อาทิ อังกฤษ เดนมาร์ก และโปรตุเกส เลื่อนการลงประชามติออกไปอย่างไม่มีกำหนด อีกทั้งยัง

วารสารยุโรปศึกษา

ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองของสหภาพยุโรปโดยรวม โดยเฉพาะเรื่องการกระจายสมาชิกภาพกับตุรกีที่จะต้องชะลอลง ทั้งนี้ ผู้นำสหภาพยุโรปจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไปว่า จะยกเว้นธรรมนูญฉบับใหม่หรือออกกฎระเบียบภายในของ EC เพื่อนำมาตรการและนโยบายใหม่ ๆ ที่ธรรมนูญยุโรปเสนอไว้มาปฏิบัติ เช่น การมีตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ของสหภาพยุโรป หรือการใช้หลักการลงคะแนนแบบ double majority voting เป็นต้น

การไม่รับรองธรรมนูญยุโรปในประเทศสมาชิกใหญ่ทั้งสองประเทศนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า ชาวยุโรปอาจยังไม่พร้อมรับการขยายตัวและการบูรณาการของสหภาพยุโรป ดังนั้น ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจึงควรอธิบายและทำให้ประชาชนยุโรปเชื่อมั่นว่า การขยายสมาชิกเป็นประโยชน์และก่อให้เกิดผลดีต่อสหภาพยุโรปโดยรวม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการเมือง และความมั่นคง นอกจากนี้ ผลการลงคะแนนเสียงยังสะท้อนว่า สหภาพยุโรปอาจยังไม่สามารถสนองความต้องการเฉพาะหน้าของชาวยุโรปได้เท่าที่ควร เช่น การแก้ไขปัญหาการว่างงาน การโยกย้ายถิ่นฐาน การจ่ายค่าสนับสนุนสมาชิกภาพ และเรื่องงบประมาณของสหภาพยุโรป เป็นต้น

ท่าทีของประเทศสมาชิกต่อธรรมนูญยุโรป

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมีท่าทีต่อธรรมนูญยุโรปแตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น สหราชอาณาจักร ในฐานะประธานสหภาพยุโรปสมัยปัจจุบัน (1 กรกฎาคม – 31 ธันวาคม 2548) ได้ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องธรรมนูญฯ ในหมู่ประเทศสมาชิก และเห็นว่าสมาชิกทุกประเทศต้องหันมาหารือเพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมเกี่ยวกับธรรมนูญยุโรป อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้าที่จะดำรง

ตำแหน่งประธานสหภาพยุโรป สหราชอาณาจักรได้ระงับการดำเนินการนำเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการให้สัตยาบันธรรมนูญยุโรปเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เนื่องจากผลการลงประชามติไม่รับรองธรรมนูญฯ ของฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ โดยอาจนำเรื่องธรรมนูญฯ ให้รัฐสภาพิจารณาอีกครั้ง หากเห็นว่าสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรเคยเรียกร้องให้สหภาพยุโรประงับการพิจารณาเรื่องธรรมนูญยุโรปออกไป จนกว่าจะมีความชัดเจนว่าธรรมนูญฯ จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนยุโรปได้ดีขึ้น

ส่วนเยอรมนีซึ่งเป็นสมาชิกก่อตั้งนั้นสนับสนุนธรรมนูญยุโรป และยังคงยืนยัน German-French partnership ภายหลังที่ทราบผลการลงประชามติในฝรั่งเศส โดยนาย Gerhard Schröder นายกรัฐมนตรี เยอรมนี ได้แถลงข่าวว่า รู้สึกเสียใจและนับเป็นการถอยหลังก้าวหนึ่งของสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า เป็นจุดจบของหนทางสู่ธรรมนูญยุโรป และมีใช้จุดจบของ German-French partnership อย่างแน่นอน เยอรมนีเห็นว่าธรรมนูญยุโรปมีความสำคัญและกระบวนการให้สัตยาบัน ในประเทศสมาชิกที่เหลือจะต้องดำเนินต่อไป เพราะจะทำให้สหภาพยุโรปเป็นประชาธิปไตยและอยู่บนรากฐานของสังคมที่แน่นแฟ้นและแข็งแกร่ง ทั้งนี้ การเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นในวันที่ 18 กันยายน 2548 จะไม่ทำให้เยอรมนีเปลี่ยนแปลงท่าทีที่มีต่อธรรมนูญยุโรป เนื่องจากรัฐสภาเยอรมนีได้ให้ความเห็นชอบและให้สัตยาบันรับรองธรรมนูญยุโรปแล้ว ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2548

ส่วนออสเตรเลียในฐานะที่ประธานสหภาพยุโรปสมัยหน้า (1 มกราคม – 31 มิถุนายน 2549) ก็ให้ความสนับสนุนธรรมนูญยุโรป โดยรัฐสภาออสเตรเลียได้ให้สัตยาบันรับรองธรรมนูญยุโรปแล้ว ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2548 เช่นกัน ทั้งนี้ ใน

ช่วงที่ออสเตรียดำรงตำแหน่งประธานสหภาพยุโรป ในปี 2549 จะเป็นช่วงที่มีการประชุมสุดยอดผู้นำยุโรปเพื่อประเมินผลการให้สัตยาบันและหาทางออกให้ธรรมนูญยุโรป ดังนั้น จึงเป็นภาระหนักของออสเตรียในการทำให้การหาข้อสรุปดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้ข้อสรุปที่น่าพอใจ

สำหรับประเทศสมาชิกใหม่นั้น ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนธรรมนูญยุโรปเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีบางประเทศที่คัดค้าน เช่น สาธารณรัฐเช็ก ซึ่งไม่เห็นด้วยกับธรรมนูญยุโรปและมีแนวโน้มว่าจะไม่ให้การรับรองธรรมนูญฯ ดังกล่าว โดยนาย Vaclav Klaus ประธานาธิบดีสาธารณรัฐเช็ก ซึ่งเป็นผู้คัดค้านการที่เช็กเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปมาตั้งแต่ต้น ไม่เห็นด้วยกับการมีธรรมนูญยุโรป เนื่องจากเห็นว่าต่อไปสหภาพยุโรปจะกลายเป็น "รัฐยุโรป" ทำให้ประเทศสมาชิกไม่สามารถออกกฎหมายของตนเองได้และขาดอิสระในการดำเนินการ ความเป็น "รัฐ" จะลดลง และประเทศสมาชิกจะกลายเป็นเพียง "ภูมิภาค" ของสหภาพยุโรปเท่านั้น นอกจากนี้ สาธารณรัฐเช็กยังเป็นประเทศเดียวที่ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะให้รัฐสภาให้การรับรองธรรมนูญยุโรป หรือให้ประชาชนลงประชามติ ซึ่งหากจัดให้มีการลงประชามติก็มีแนวโน้มว่าชาวเช็กจะลงคะแนนไม่รับรองธรรมนูญยุโรป

ทางเลือกอนาคตของธรรมนูญยุโรปที่อาจเป็นไปได้

ในมุมมองของนักวิเคราะห์ สหภาพยุโรปอาจหาทางประกาศใช้ธรรมนูญยุโรป ด้วยเหตุผลทางสัญลักษณ์ เนื่องจากธรรมนูญยุโรปสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการบูรณาการ และเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลทางการดำเนินงาน กล่าวคือ หลายฝ่ายเชื่อว่าธรรมนูญยุโรปจะช่วยปรับปรุงการทำงานของสถาบันต่าง ๆ และเพิ่ม

ประสิทธิภาพให้สหภาพยุโรปเมื่อมีการขยายสมาชิกภาพจาก EU 25 เป็น EU 27 และ EU 29 ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม สำหรับพวก Euroscepticists ผลการลงประชามติที่ผ่านมาถือเป็นจุดจบของธรรมนูญยุโรป เนื่องจากในทางกฎหมาย ประเทศสมาชิกทั้ง 25 ประเทศ ต้องให้สัตยาบันรับรอง ภายในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 ธรรมนูญฯ จึงจะมีผลบังคับใช้ นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังมิได้เตรียมแผนสำรองไว้ในกรณีที่ประเทศสมาชิกก่อตั้งซึ่ง pro European อย่างฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ จะคัดค้านธรรมนูญฯ ที่ตนเป็นผู้สนับสนุนมาโดยตลอด ผลการลงประชามติเช่นนี้ อาจกระตุ้นให้ประชาชนในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่กำลังรอลงประชามติ ตัดสินใจไม่รับธรรมนูญยุโรปด้วย

ดังนั้น จึงอาจคาดคะเนตามหลักเหตุและผลได้ว่า ทางเลือกในอนาคตของสหภาพยุโรปต่อธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบัน เป็นไปได้ 3 กรณี ดังนี้

1.) จัดให้มีการลงประชามติรอบ 2 ในประเทศที่คัดค้าน แต่ผลที่อาจได้รับคือ การลงคะแนนไม่รับรองธรรมนูญยุโรปตามเดิม

2.) แก้ไขเนื้อหาหรือข้อความในธรรมนูญฯ ให้เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศสมาชิกที่คัดค้าน แต่ผลที่อาจได้รับคือ คำวิพากษ์วิจารณ์ว่าสหภาพยุโรปไม่โปร่งใสและเลือกปฏิบัติ เนื่องจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ ได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างธรรมนูญฯ ฉบับเดิมไปแล้ว

3.) นำบางหัวข้อในธรรมนูญฯ ที่เป็นประโยชน์มาปฏิบัติได้เลย โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลการลงประชามติ โดยเฉพาะในหัวข้อที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นที่ได้แย้งในหมู่ประเทศสมาชิก เช่น การปฏิรูปโครงสร้างของสถาบันต่าง ๆ และการแต่งตั้งตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศของสหภาพยุโรป

วารสารยุโรปศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง สหภาพยุโรปมิได้เตรียมแผนสำรองไว้ โดยจะจัดให้มีการประชุมระดับผู้นำ เพื่อประเมินสถานการณ์และพิจารณาทางเลือกอื่นต่อไป ในช่วงครึ่งแรกของปี 2549

สรุป

การลงประชามตินอกจากจะเป็นการขอความเห็นชอบจากประชาชนในการประกาศใช้ธรรมนูญยุโรปแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ชาวยุโรปได้แสดงความรู้สึกที่มีต่อผู้บริหารและต่อกระบวนการบูรณาการของสหภาพยุโรปด้วย ทั้งนี้ อาจมีบางฝ่ายที่มองว่า สหภาพยุโรปตัดสินใจผิดพลาดในการเปิดให้มีการลงประชามติในครั้งนี้ เนื่องจากเท่ากับเป็นการเปิดประเด็นให้ชาวยุโรปโยงเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจภายใน เข้ากับการบูรณาการของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ผลของการลงประชามติในฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ยังอาจสะท้อนให้เห็นว่า สหภาพยุโรปประเมินสถานการณ์ผิดโดยเข้าข้างตัวเองว่าชาวยุโรปจะเห็นด้วยและสนับสนุนกระบวนการบูรณาการของสหภาพยุโรป แต่ในความเป็นจริงยังขาดการอธิบายและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับผลดี / ประโยชน์ของธรรมนูญฯ แก่ประชาชนยุโรปอย่างเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม ชาวยุโรปส่วนใหญ่ยังคงเห็นความสำคัญของการรวมตัวของสหภาพยุโรปและตระหนักถึงประโยชน์ของการมีบทบาทเท่าเทียมกับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเชื่อว่า ลึก ๆ แล้ว ประชาชนยุโรปภูมิใจกับการเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรป ซึ่งเป็น global player ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง และวัฒนธรรมโลก

ดังนั้น ข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการบูรณาการของสหภาพยุโรปคือ ควรประชาสัมพันธ์ผลดีของการขยายสมาชิกให้ชาวยุโรป

การเมืองยุโรป และรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด : ล้ม หรือ ลุก?

ทราบ อาทิ การขยายขนาดของตลาด การได้รับประโยชน์จาก economies of scale การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า แรงงาน บริการ และเงินทุน และการมี "เสียง" ที่มีพลังขึ้นในเวทีโลก เป็นต้น นอกจากนี้ สหภาพยุโรปควรหาจุดยืนหรือจุดยืนยวรั้งให้ชาวยุโรปรุ่นใหม่ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการ เนื่องจากสหภาพยุโรปรวมตัวขึ้นเพื่อฟื้นฟูประเทศหลังความหายนะจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีส่วนช่วยต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็น ดังนั้น ในศตวรรษนี้ สหภาพยุโรป จึงอาจต้องเน้นเรื่องประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความมั่นคงทางสังคม และการปกป้องสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและรวมพลังของประชาชนยุโรปรุ่นใหม่ เพื่อให้ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

กองยุโรป 1 กรมยุโรป

27 ธันวาคม 2548